

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-01-15

Vår referens

Attila Ti V. Rostovanyi

Beredskapssamordnare

attila.rostovanyi@malmo.se

Remiss angående Remiss Försvarsdepartementet - Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65)

FSKF-2024-14110

Sammanfattning

Förskolenämnden har fått möjlighet att yttra sig över Försvarsdepartementets utredning rubricerad Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65) Förskoleförvaltningen har tagit fram ett förslag till yttrande där förvaltningen ställer sig positiv till förslagen, men framför ett antal synpunkter.

Förslag till beslut

1. Förskolenämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande.

Beslutsunderlag

- Följebrev till remiss angående Remiss Försvarsdepartementet - Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65)
- Remissinstanser - Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65)
- Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65)
- Inbjudan till Remisskonferens kommunernas grundläggande beredskap inför kris och krig
- Information om nytt svarsdatum i ärendet STK-2024-1561
- G-Tjänsteskrivelse Förskolenämnden 250129 Remiss angående Remiss Försvarsdepartementet - Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65)
- Förslag till yttrande över Remiss angående remiss från Försvarsdepartementet - Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig (SOU 2024:65) (FSKF-2024-14110)

Beslutsplanering

Ordförandeberedning FSKN 2025-01-20

Förskolenämnden 2025-01-29

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Försvarsdepartementet har gett Malmö stad möjligheten att yttra sig över betänkandet om *Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig*. (SOU 2024:65) Kommunstyrelsen har som följd låtit stadens förvaltningar inkomma med synpunkter på densamma.

Bakgrunden till utredningen är den över tid försämrade säkerhetspolitiska situationen i Sveriges närområde och i övriga Europa. Därtill oftare förekommande extrema väderfenomen och deras negativa påverkan. Även pandemier och epizootier (epidemier bland djur) nämns. Som en sammantagen konsekvens av detta läge menar utredningen att det behöver ställas nya verksamhetskrav på kommuner och regioner under sådan förhållanden.

Fokus i utredningen är vilket grundläggande ansvar och vilka huvudsakliga uppgifter som kommuner och regioner bör ha i fråga om förberedelser för och verksamhet under fredstida kriser och höjd beredskap, och på grundval av det föreslå en mer ändamålsenlig och utförlig reglering än i den nuvarande lagen LEH. (Lagen om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap) Därtill har fokus omfattat en analys av ändamålsenligheten och effektiviteten i statens ordning för styrning, uppföljning och finansiering av kommuners och regioners förberedande uppgifter inför fredstida kriser och höjd beredskap, och vid behov föreslå en förändrad ordning.

Förslag om ny lag och ny kategorisering

Utredningen har i sitt betänkande föreslagit att den nuvarande lagen (LEH) ersätts av en ny lag benämnd *Lagen om kommuners och regioners grundläggande beredskap inför fredstida krissituationer och höjd beredskap*, förkortad LKRB. Behovet av att föreslå en ny lag ses som angeläget då utredningen föreslår flera genomgripande förändringar.

Syftet med den föreslagna lagen är att säkerställa att kommuner och regioner under fredstida krissituationer och höjd beredskap har en ändamålsenlig och likvärdig förmåga att fullgöra sina författningsenliga uppgifter och upprätthålla sina samhällsviktiga verksamheter. Kommuner och regioner ska därigenom under sådana förhållanden ha en förmåga att: 1). Värna människors liv och hälsa, 2). upprätthålla grundläggande värden i samhället samt 3). rädda egendom eller miljön.

De förändringar som föreslås omfattar bland annat en ny begreppsordning där tidigare begrepp såsom *extraordinär händelse i fredstid* ersätts med det mer breda begreppet *fredstida krissituation* och den mer allvarliga *kvalificerad fredstida krissituation*. Med fredstida krissituation avses en situation som:

- Avviker från det normala.
- Drabbar många människor, stora delar av samhället eller hotar grundläggande värden.
- Innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning av viktiga samhällsfunktioner.
- Kräver samordnade och skyndsamma åtgärder från flera aktörer.

Den kvalificerade situationen definieras som en mycket omfattande och svårartad fredstida krissituation som innebär en hög risk för många människors liv och hälsa eller för mycket omfattande skador på egendom eller miljön.

Krav på kommuner och regioners generella och preciserade verksamhetsförmåga

I LKRB förtydligas att kommuners och regioners grundläggande verksamhetsförmåga ska vara anpassad till de förhållanden som befaras råda under fredstida krissituationer eller höjd beredskap. Tyngdpunkten ligger på de generella verksamhetskraven. Detaljer behandlas till stor del i olika specialförfattningar eller lagar såsom exempelvis lagen om skydd mot olyckor eller skollagen.

Likaså betonas att kommuner och regioner, i likhet med nuvarande lagstiftning, ska utarbeta risk- och sårbarhetsanalyser för att säkerställa kontinuiteten i olika verksamheter under fredstida krissituationer och höjd beredskap. Inför varje ny mandatperiod ska en övergripande plan för dessa krisnivåer antas och förberedande åtgärder vidtas. Tonvikten ska med denna plan och förberedelser ligga på att upprätthålla samhällsviktig verksamhet av grundläggande betydelse för människors liv och hälsa. Det ska framgå uppgift om krigsorganisation och vilken personal som tjänstgör i denna.

I utredningen ställs även krav på särskilda arbetsformer som bland annat kontinuitetshantering, samverkan med statliga myndigheter samt upprättande av en funktion för samordning inom varje kommun och region.

Krav på kommuners och regioners verksamhetsförmåga vid omfattande eller extrema bristsituationer

Den förväntade verksamhetsförmågenivån som kommuner och regioner bör ha vid extrema bristsituationer preciseras delvis. Tidsperioden inom vilken kommuner och

regioner utifrån egna tillgängliga resurser förväntas upprätthålla sina verksamheter är sammanlagt cirka två veckor. De verksamheter som avses i första hand är måltidsverksamheter för skolverksamheter enligt skollagen, särskilda boendeformer enligt socialtjänstlagen, stöd och service till vissa funktionshindrade enligt LSS samt sjukvårdsverksamhet enligt hälso- och sjukvårdslagen. Vad avser måltidsverksamheten ska den för kommuners vidkommande även omfatta de verksamheter som utövas av privata aktörer. MSB (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) föreslås få i uppdrag att tillsammans med statliga myndigheter och i samverkan med kommuner och regioner kartlägga och analysera behovet vad gäller materialförvärv och investeringar för att upprätthålla denna grundnivå under denna tidsperiod.

Krav på utbildningar och övningar

Enligt LKRB ska kommuner och regioner ansvara för att ge förtroendevalda och anställda utbildning och övning för att de ska kunna utföra sina uppgifter på ett ändamålsenligt och effektivt sätt under fredstida krissituationer och höjd beredskap.

Informationsskyldighet

Det föreslås vidare att kommuner och regioner ska hålla länsstyrelsen informerad om den planering de gör och de förberedande åtgärder man vidtagit inför fredstida krissituationer och höjd beredskap. Dessutom hålla samma myndighet uppdaterad om händelseutvecklingen. Information om hälso- och sjukvård eller socialtjänst ska lämnas till Socialstyrelsen. Kommuner och regioner ska även informera allmänheten om sådana omständigheter som bedöms vara av grundläggande betydelse för människors liv och hälsa eller som kan förhindra eller begränsa omfattande skador på egendom eller miljön. Under fredstida krissituationer och höjd beredskap. Inom denna informationsskyldighet ligger även ansvaret att informera om skyddsrum och andra skyddade utrymmen som finns inom kommunen.

Särskilda verksamhetskrav

I LKRB föreslås att kommuner ska tillse särskilda samlingsplatser för de som bor eller annars regelbundet vistas i en kommun för de fall ett beslut om utrymning behöver verkställas inom kommunernas geografiska område. Samlingsplatsen ska även kunna utgöra en mottagningsplats för utrymda eller flyende personer från andra kommuner eller länder under kvalificerade krissituationer och höjd beredskap. På en särskild samlingsplats ska det finnas tillgång till dricksvatten, elektricitet, värme, sanitets- och hygienmöjligheter, första hjälpen åt skadade, information, möjligheter till elektronisk kommunikation samt annan likartad hjälp. Enskilda ska under en kortare tidsrymd kunna vistas på en särskild samlingsplats.

Därtill föreslås att kommuner ska utarbeta planer och vidta de förberedande åtgärder som behövs för att kunna hjälpa skolbarn, skolungdomar, äldre och personer med funktionshinder som bor i särskilda boendeformer att omedelbart komma i skydd i skyddsrum eller annat skyddat utrymme vid ett väpnat angrepp.

Kommuner ska dessutom ha en ändamålsenlig och likvärdig förmåga att under höjd beredskap kunna verkställa beslut om utrymningar inom sitt geografiska område samt ha en ändamålsenlig och likvärdig förmåga att kunna inkvartera de som utrymmts eller flytt från andra kommuner under höjd beredskap.

Länsstyrelsens roll som stöd och samordnare

I LKRB betonas att länsstyrelsen ska stödja och samordna kommunerna och regionen vid genomförandet av planering och förberedande åtgärder samt samordna samverkan med statliga myndigheter. Därtill ska länsstyrelsen utöva tillsyn.

Vid krig eller krigsfara stipuleras att regeringen får meddela föreskrifter om kommuners och regioners uppgifter avseende skydd och hjälp till civilbefolkningen.

Ekonomiska överväganden

Slutligen behandlar utredningen frågan om de ekonomiska konsekvenser som denna lag medför för kommuner och regioner. I betänkandet nämns möjliga löpande kostnader samt större anskaffnings- och investeringskostnader under den närmaste femårsperioden. De permanenta kostnaderna förväntas huvudsakligen bestå av kostnader för nya årsarbetskrafter samt utbildningar och övningar. De engångsvisa kostnaderna förväntas huvudsakligen bestå av kostnader för anskaffning av livsmedel och utrustning för upprätthållande av måltidsverksamheter, investeringar för inrättandet av särskilda samlingsplatser, robusta och säkra ledningsplatser samt lager av nödvatten och livsmedel.

Områden som utredningen inte behandlat

I utredningen har inte privata aktörers utövande av samhällsviktiga verksamheter under fredstida krissituationer eller höjd beredskap behandlats. Så även frågor som berör Sveriges medlemskap i Nato och Försvarmaktens behov.

Sammanfattningsvis utgör betänkandet en nivåhöjning av befintlig lagstiftning och innebär en ambition att skapa en mer ändamålsenlig och utförlig reglering och en mer tydlig statlig styrning.

Ansvariga

Annika Åsberg Renman Avdelningschef

Serene Rosberg Förvaltningschef